

Акименко О. Ю., д.е.н., доцент, професор кафедри
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Холод М.В., здобувачка вищої освіти
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Пила А.В., здобувач вищої освіти
Чернігівський інститут інформації, бізнесу і права ЗВО
«Міжнародний науково-технічний університет ім. академіка Ю. Бугая»

НАРОЩУВАННЯ ОБСЯГІВ МІЖНАРОДНОЇ ДОНОРСЬКОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ УКРАЇНИ

В Україні триває агресивна російська війна, яка має руйнівні наслідки для України, її народу, її економіки та інфраструктури. Однак, відбуваються процеси з відновлення країни - як мінімум за 27-ма напрямками реалізуються проекти та ініціативи. У липні 2022 року на конференції в Лугано український уряд представив План відновлення та розвитку країни, характерним для якого є відображення основних напрямів відновлення зруйнованої після війни економіки, чіткий розділ кожного напрямку та комплексу ініціатив по ньому.

Позитивним аспектом Плану відновлення України є те, що він представляє собою потенційну синергію на шляху до інтеграції в ЄС. Однак План має суттєві недоліки і потребує доопрацювання, в тому числі і стосовно механізму залучення коштів донорів. Завдяки горизонтальній комунікації між громадами відбувається їх відновлення за рахунок власних коштів, коштів донорів і коштів міжнародної допомоги. З урахуванням того, що державна фінансова допомога надається в недостатніх розмірах і повільно, допомога міжнародних гравців стає визначальною і вирішальною [2]. Отже, враховуючи масштабність і складність викликів як для відбудови, так і для реформ, що є основою розширення процесу, Україна потребує постійної підтримки від ЄС для вирішення проблем.

Серед досліджень питань залучення донорів в Україну можна виділити роботи Васильченко Н., Набок В., Небрат В., Рябушко Т. [1, 2, 5, 6] та ін. Пошук і впровадження програм гуманітарної, фінансової та військової допомоги донорів Україні сьогодні є критично важливим для забезпечення функціонування нашої держави та потребуючим постійного дослідження.

Донорські та грантові проекти залучаються до України через благодійні фонди, пожертвування в які на волонтерські і гуманітарні цілі суттєво зросли після повномасштабного нападу РФ в 2022 році. Проведений аналіз зазначеної проблеми дозволяє фахівцям порекомендувати наступну схему залучення донорів в Україну [1]:

- створення команди професіоналів, відповідальних за взаємозв'язок з донорами, представлення презентацій; ретельний пошук партнерів (використанням різних комунікаційних каналів); урахування тривалості переговорів; наявність в команді публічно відомої особи задля позитивного впливу;
- врахування того факту, що більшість пожертв надходять від неурядових організацій (відкриті грантові джерела в мережі інтернет: gurt.org.ua, accesseurope.ia, ednannia.ua, prostir.ua);
- зосередження уваги на пошук корпоративних донорів (фінансова допомога, підтримка продукцією, сервісом) і використання для перевірки потенційних донорів сайтів: <https://dontfundwar.com/ua/>, <https://sanctions.nazk.gov.ua/boycott/> (важливо, щоб вони не були спонсорами ведення війни в Україні і не працювали на території РФ);
- максимальна активність в Інтернеті, на конференціях, розміщення медіапублікацій, піар-робота, відслідковування міжнародних заходів;
- використання контекстної реклами, дієвих способів розміщення інформації в соціальних мережах заради пошуку донорів в Україну;
- врахування при розробці проєктів висвітлювати події, що відбувалися в Україні;
- врахування при розробці проєктів традицій в іншій країні, яка може бути потенційним донором

Маючи дефіцит бюджету, Україна потребує великих сум макрофінансової допомоги від партнерів з-за кордону. Тому планові обсяги підтримки забезпечують

точність у виконанні бюджету України. Серед великих донорів можна виділити країни ЄС і великої сімки [5].

З початком повномасштабної війни функціонування України і можливість здійснювати відновлення значною мірою залежить від міжнародної та донорської допомоги. В 2022 році найбільшим донором України були США (71,3 млрд євро), інституції ЄС (35,4 млрд євро), країни-члени ЄС (26,4 млрд євро). Щодо планів на 2023 рік, то за прогнозами аналітиків найбільшими донорами України будуть США (45 млрд дол), ЄС (19 млрд євро), ЄБРР (3 млрд євро). Серед інших країн можна виділити допомогу від Данії (вже створено в Україні фонд в 1 млрд євро), Японії (планується надходження гранту в розмірі 170 млн дол для відновлення України) [3]. Нижче наведені розміри допомоги Україні від різних донорів (табл.1) [4]. В 2023 році від донорів маємо наступну підтримку: ЄС - кредит на пільгових умовах (19 млрд дол) для сприяння ліквідації дефіциту бюджету; США –грант, пряма бюджетна підтримка (13,37 млрд дол) на економічну та бюджетну підтримку; США (31,53 млрд дол) – військова підтримка; Канада через МВФ - облігації на підтримку суверенітету України (пряма бюджетна підтримка) в сумі 0,5 млрд дол; Велика Британія – 2,63 млрд дол – військова підтримка; Світовий банк - позика МБРР – 500 млн дол – проєкт «Підтримка державних видатків для забезпечення стійкого державного управління в Україні»; Світовий банк - грант Мультидонорського цільового фонду – 200 млн дол – проєкт Re-Power; Світовий банк - позика МБРР – 100 млн дол – проєкт «Зміцнення системи охорони здоров'я та збереження життя»; Світовий банк - гран МБРР та кредитне донорське співфінансування в рамках Українського трастового фонду для допомоги, відновлення, реконструкції та реформ – 600 млн дол – проєкт «Відновлення критично важливої інфраструктури та мережевого сполучення»; ЄБРР - 3000 млн дол – енергетична та продовольча безпека, відновлення залізничної інфраструктури та підтримка фармацевтичної промисловості; Європейський інвестиційний банк - 450 млн євро – модернізація Київського метрополітену; Кредитна установа відбудови - грнт 200 млн євро – виплата допомоги на проживання ВПО [4].

Таблиця 1. Допомога Україні від донорів за період 24.02.2022. - 24.02.2023рр., млрд євро

Країна-донор	Фінансова допомога	Гуманітарна допомога	Військова допомога	Сумарно вся допомога
США	24,26	3,63	43,19	71,28
Інституції ЄС	30,32	1,61	3,6	35,53
Країни-члени ЄС	5,26	5,58	15,56	26,40
Сполучене Королівство	2,94	0,25	6,63	9,83
Світовий банк	6,91	0	0	6,91
Японія	5,66	0,57	0	6,23
Канада	2,06	0,35	1,38	3,79
МВФ	3,19	0	0	3,19
ЄБРР	2,78	0	0	2,78
Норвегія	0,96	0,13	1,26	2,35

Центральна влада активно співпрацює у процесі відновлення зі Світовим банком, Міжнародним валютним фондом, USAID, підрозділами ООН, Європейським банком реконструкції і розвитку, Європейським інвестиційним банком, Міжнародною фінансовою корпорацією. Представники регіональної виконавчої влади частіше кажуть про співпрацю з великими міжнародними організаціями: Всесвітня продовольча програма ООН, Міжнародна організація ООН, ЮНІСЕФ, Управління у справах біженців ООН, Програма розвитку ООН, «Лікари без кордонів», Міжнародна організація червоного хреста [3].

Всі донори вимагають створення критично необхідного порталу (реєстру, мапи, сайту і т.і.) для зібрання діючих та запланованих ініціатив, проектів та можливостей у сфері відновлення. Відсутність чіткої державної стратегії відновлення створює перешкоди в плануванні роботи та визначенні пріоритетів донорів. Відсутність концептуалізованого підходу до відновлення, так як і відсутність чіткої державної стратегії і недостатнє просування ініціатив ускладнюють діяльність донорів [3].

Великі обсяги допомоги та запевнення партнерів в підтримці України на постійній основі недостатні для повного забезпечення потреб України. Отже, крім нарощування обсягів міжнародної донорської допомоги, для України необхідним є пошук альтернативних шляхів наповнення державного бюджету, які будуть адаптовані до потреб воєнного часу та повоєнного відновлення економіки [6].

Список використаних джерел

1. План відновлення України: сильні та слабкі сторони. URL: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/526637_plan_vidnovlennya_ukraini_silni.html.

2. Васильченко Н. Як залучати кошти від міжнародних донорів. URL: <https://www.epravda.com.ua>.
3. Відбудова для розвитку: зарубіжний досвід та українські перспективи: міжнародна колективна монографія. Редколегія, голова – д.е.н. В.В.Небрат. НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». К., 2023. 571 с.
4. Дослідження ініціатив у сфері повоєнного відновлення. URL: https://ednannia.ua/images/Дослідження_у_сфері_відновлення_стисла_версія.pdf
5. Дослідження ініціатив у сфері повоєнного відновлення. URL: <https://ednannia.ua>.
6. Набок В. Обсяги, джерела та форми грошової підтримки, яку Україна очікує отримати 2023 року від іноземних партнерів. URL: <https://iaa.org.ua>.
7. Рябушко Т. Міжнародна фінансова допомога Україні під час війни. URL: <https://kreston.ua>.